

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **J. K.**, zastoupeného Mgr. Davidem Strupkem, advokátem se sídlem Jungmannova 31, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 5. 2012, čj. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 18. 12. 2013, čj. 72 Ad 27/2012 – 33,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 18. 12. 2013, čj. 72 Ad 27/2012 – 33, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení o námitkách ze dne 15. 5. 2012, čj. X, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 3146 Kč ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Davida Strupka, advokáta se sídlem Jungmannova 31, Praha 1.
- IV. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 16. 4. 2012, čj. X, uložila žalovaná žalobci povinnost vrátit přeplatek na vdoveckém důchodu v částce 190 762 Kč. Přeplatek vznikl tím, že žalobce pobíral v období od 4. 4. 2007 do 17. 10. 2011 současně vdovecký i starobní důchod v plné výši, ačkoli mu z důvodu souběhu důchodů náležel nižší (v žalobcově případě vdovecký) důchod pouze ve výši poloviny procentní výměry.

[2] Žalobce podal proti uvedenému rozhodnutí námitky, které žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 15. 5. 2012, čj. X (dále též „napadené rozhodnutí“).

II.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované o námitkách žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci. Krajský soud žalobu zamítl.

[4] Krajský soud nejprve shrnul dosavadní průběh řízení. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce požádal dne 26. 4. 2007 o přiznání vdoveckého důchodu po zemřelé manželce od 4. 4. 2007. V žádosti bylo uvedeno, že žalobce pobírá starobní důchod od Vězeňské služby ČR, a dále zde bylo uvedeno číslo jednací související s pobíraným starobním důchodem.

[5] Rozhodnutím ze dne 26. 7. 2007 byl žalobci s účinností od 4. 4. 2007 přiznán vdovecký důchod ve výši 4427 Kč měsíčně. Tento důchod se skládal ze základní a procentní výměry. Základní výměra důchodu činila 1570 Kč měsíčně a procentní výměra důchodu činila 50 % z částky 5713 Kč měsíčně, tj. 2857 Kč měsíčně. V poučení o povinnostech občanů v důchodovém pojištění v rámci rozhodnutí bylo uvedeno, že oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění je povinen do osmi dnů písemně ohlásit žalované skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Dojde-li v důsledku nesplnění této ohlašovací povinnosti k neoprávněné výplatě důchodu nebo k výplatě důchodu ve vyšší částce než náleží, má žalovaná vůči příjemci důchodu nárok na vrácení nesprávně vyplacené částky.

[6] Vězeňská služba převzala od žalované výplatu vdoveckého důchodu rozhodnutím ze dne 31. 10. 2011. Uvedla, že podle § 59 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), náleží vdovecký důchod ve výši poloviny procentní výměry, tj. ve výši 1429 Kč měsíčně. Žalovaná následně rozhodnutím ze dne 16. 4. 2012 uložila žalobci povinnost vrátit přeplatek na vdoveckém důchodu ve výši 190 762 Kč s odkazem na § 118a odst. 1 a odst. 3 zákona a § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Uvedla, že žalobce od 4. 4. 2007 do 17. 10. 2011 přijímal výplatu důchodu současně od žalované i od Vězeňské služby ČR v plné výši, ačkoli musel z okolností předpokládat, že při současné výplatě více důchodů dochází k jejich úpravě v souběhu, takže na úhrnné výši těchto důchodů náleží méně, než kolik mu bylo vypláceno. Tím dle žalované zavinil přeplatek na vdoveckém důchodu. Ten měl být vyplácen v souběhu s vyšším starobním důchodem ve výši poloviny procentní výměry.

[7] Podle krajského soudu bylo ve věci sporné, zda žalobce naplnil přijetím vdoveckého důchodu ve vyšší částce skutkovou podstatu subjektivní odpovědnosti podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení v rozhodném znění (dále jen „zákon“), ve formě nevědomé nedbalosti. Zda tedy musel z okolností předpokládat, že mu důchod náleží v nižší částce, než byl vyplácen. Zavinění u této skutkové podstaty není presumováno a žalovaná jej musela prokázat a zdůvodnit, v jakých objektivních okolnostech spočívalo právní jednání žalobce.

[8] Obecně platí, že odpovědnostní vztah zahrnuje čtyři prvky: zavinění, protiprávní jednání, škodlivý následek a vztah příčinné souvislosti mezi vznikem škody a protiprávním jednáním. Protiprávní jednání žalobce spočívalo v přijetí neoprávněně vyplacených částek.

Škodlivý následek byl vznik přeplatku. Příčinná souvislost s jednáním žalobce spočívala v nevrácení přijatých částek. K naplnění prvku zavinění postačila nevědomá nedbalost žalobce, tedy to, že měl a mohl vědět, že porušuje zákonem stanovenou povinnost. Při posuzování této okolnosti se vychází z možné, nikoli reálné znalosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, čj. 8 As 34/2012 – 35). Žalobce rovněž nezachoval potřebnou míru opatrnosti, protože bez racionálního důvodu předpokládal, že může pobírat oba důchody v plné výši.

[9] Žalobce měl vědět a musel z okolností předpokládat, že nemá při souběhu nárok na oba důchody v plné výši. To, že si byl souběhu důchodů a případných následků vědom, vyplývalo již z toho, že informaci o pobíraném starobním důchodu uvedl do žádosti o vdovecký důchod u žalované. Na straně žalobce se jednalo o nedbalostní zavinění. Krajský soud v této souvislosti poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2013, čj. 3 Ads 95/2012 – 20.

III.

[10] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Nesouhlasil s názorem krajského soudu, že jeho vědomost o následcích souběhu starobního a vdoveckého důchodu vyplývala jen z toho, že uvedl v žádosti o vdovecký důchod informaci o tom, že již pobírá starobní důchod. Krajský soud přičetl žalobci k tíži to, že žalobce nic nezamlčel a v žádosti uvedl pravdivé údaje. Pokud by si žalobce byl skutečně vědom nemožnosti souběhu, pak by o vdovecký důchod nežádal. Pokud by žalobce podal žádost o vdovecký důchod s nekalým úmyslem, pak by do žádosti o vdovecký důchod neuvedl údaj o existenci starobního důchodu.

[11] Na věc nelze aplikovat rozsudek Nejvyššího správního soudu citovaný krajským soudem, neboť podstatou tam posuzované věci bylo, že žalobkyně neoznámila správnímu orgánu v průběhu řízení o přiznání starobního důchodu, že jí byl přiznán vdovský důchod. Orgán sociálního zabezpečení vůbec nemohl v uvedeném případě zohlednit tuto skutečnost. Tím se krajským soudem citovaný případ zásadně odlišuje od nyní projednávané věci.

[12] Stěžovatel nesouhlasil ani s názorem, že výše vdoveckých důchodů je veřejně známa. Připomněl, že podle § 47 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení v původním znění činil vdovecký důchod 60 % důchodu starobního, invalidního nebo za výsluhu let, na který měl nebo by měl nárok manžel v době smrti; při splnění podmínek pro nárok na dva důchody se vdovský důchod vypočítával z vyššího důchodu. Obdobným způsobem byla výše vdovského důchodu stanovena v předchozím zákoně č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení. Ostatně již § 25 odst. 3 zákona č. 26/1929 Sb., o pensijním připojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách, stanovil, že vdovský důchod činí polovinu důchodu bez případného zvýšení, jehož pojištěnec požíval, anebo na nějž měl v době úmrtí nárok. Stěžovatel shrnul, že na našem území tedy dlouhodobě platila právní úprava, podle které vdovecký důchod odpovídá zhruba polovině důchodu, na nějž měl zesnulý manžel právo. Podle § 56 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, přitom platilo, že jsou-li splněny podmínky nároku na výplatu důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního nebo za výsluhu let a na výplatu vdovského nebo sirotčího, vyplácí se vyšší (nejvyšší) důchod v plné výši a ostatní důchody

se vyplácí ve výši jedné poloviny (obdobně § 65 odst. 2 zákona č. 121/1975 Sb., či § 56 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb.).

[13] Stěžovateli byl vyplácen vdovecký důchod ve výši zhruba 4 tisíce Kč, což odpovídalo zhruba polovině výše starobního důchodu, na nějž by měla zemřelá nárok. Vzhledem k právní úpravě, která na českém území platila po několik desetiletí a vzhledem k tomu, že žalobce sdělil správnímu orgánu všechny potřebné údaje a důvěřoval mu, že výpočet vdoveckého důchodu provede s odbornou znalostí a pečlivostí, jednal plně v souladu se zásadami poctivosti a dobré víry, jestliže důchod vypočtený žalovanou považoval za správný.

[14] Za nesprávný výpočet důchodu odpovídá žalovaná, nikoli stěžovatel. Ta při výpočtu důchodu porušila § 2 odst. 1, § 3, § 6 a § 8 správního řádu. Rozhodnutím o povinnosti vrátit přeplatek žalovaná porušila zásadu ochrany práv nabytých v dobré víře (§ 2 odst. 3 správního řádu). Stěžovatel není schopen jako běžný občan přepočítat nárokovou maticí své důchody a v případě doplňkového vdoveckého důchodu není schopen rozlišit, zda je správná doplňková částka ve výši 4 tisíce Kč, nebo pouze ve výši 1,5 tisíce Kč měsíčně. Krajský soud svým postupem vyvinil žalovanou z povinnosti znát a řádně aplikovat právní předpisy, k jejichž řádné aplikaci je povolána, a břemeno jejich správné aplikace přenesl na stěžovatele.

[15] Krajský soud se nezabýval žádnou ze shora naznačených otázek, které žalobce uplatňoval ve správním i soudním řízení. Nezabýval se ani vyjádřením Veřejného ochránce práv, které stěžovatel předložil jako důkaz. Po mechanické obsáhlé rekapitulaci dosavadního řízení pouze formalisticky a v rozporu se zjištěným stavem dovodil nedbalostní zavinění žalobce ve dvou stručných bodech, a to s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu, který se týkal skutkově podstatně odlišné situace, a nebyl tedy využitelný.

IV.

[16] Žalovaná se ztotožnila ve vyjádření ke kasační stížnosti s právními závěry krajského soudu, který podle ní rozhodl zcela v souladu s poslední judikaturou Nejvyššího správního soudu a s aktuálním výkladem nedbalostního zavinění u právní odpovědnosti za vznik přeplatku na dávce důchodového pojištění.

V.

[17] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[18] Kasační stížnost je důvodná.

[19] Podle ustanovení § 118a odst. 1 zákona: „*Jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.*“

[20] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je schéma odpovědnostního vztahu podle § 118a zákona tvořeno třemi alternativními skutkovými podstatami: i) nesplnění uložené povinnosti, ii) přijetí důchodu či jeho části při vědomí jeho neoprávněného vyplacení, iii) jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku. Pro vznik odpovědnosti za přeplatek musí být naplněna alespoň jedna z nich (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2010, čj. 3 Ads 35/2010 – 54). U prvně uvedené skutkové podstaty (nesplnění uložené povinnosti) se přitom jedná o odpovědnost objektivní, u které se nezkoumá zavinění (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2013, čj. 4 Ads 58/2013 – 21). Další dvě skutkové podstaty (vědomé přijetí důchodu ve vyšší částce, jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku) jsou založeny na principu subjektivní odpovědnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2013, čj. 3 Ads 95/2012 – 20).

[21] Nebylo pochyb, že ve věci nenastaly podmínky předvídané první a třetí hypotézou citovaného ustanovení. Bylo třeba posoudit, zda stěžovatel přijal důchod nebo jeho část, ačkoli musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel. Podle výkladu žalované i krajského soudu musel stěžovatel předpokládat, že mu vdovecký důchod nenáleží v plné výši základní i procentní výměry, neboť tento důchod pobíral v souběhu s vyšším starobním důchodem. V takovém případě zákon stanoví, že se vyšší důchod vyplácí v plném rozsahu a nižší důchod se vyplácí ve výši poloviny procentní výměry.

[22] Ke vzniku subjektivní odpovědnosti za přeplatek na důchodu je třeba naplnit čtyři kumulativní předpoklady. Prvním z nich je protiprávní jednání, kterým se rozumí přijetí neoprávněně vyplacených částek. Druhým je škodlivý následek – vznik přeplatku. Třetím je příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a škodlivým následkem – tedy že přeplatek vznikl v důsledku přijetí neoprávněně vyplacené částky. Čtvrtým předpokladem je zavinění, kterým se rozumí vnitřní psychický stav příjemce důchodu k přijetí neoprávněně vyplacené dávky. Zavinění má dvě složky – rozumovou (vědomostní) a volní. Obě tyto složky musí být naplněny kumulativně.

[23] Žalovaná uznala stěžovatele odpovědným za naplnění skutkové podstaty ad ii), tedy za přijetí důchodu při vědomí jeho neoprávněného vyplacení. Tato skutková podstata je vyjádřena v § 118a odst. 1 zákona slovy „*přijal důchod (...), ačkoli musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem (...).*“ Z judikatury Nejvyššího správního soudu (viz shora citovaný rozsudek čj. 3 Ads 95/2012 – 20) plyne, že k naplnění této skutkové podstaty postačí již nejmírnější forma zavinění, a to nevědomá nedbalost [srov. formulace „*příjemce (...) musel z okolností předpokládat (...)*“]. Vědomostní složka této formy zavinění spočívá v tom, že příjemce důchodu nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem. O naplnění této složky není mezi stranami sporu. Volní složka je založena na tom, zda příjemce důchodu vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům měl a mohl vědět, že porušuje zákonem stanovenou povinnost, tedy přijímá neprávem vyplacenou důchodovou dávku. Zároveň je třeba posoudit, zda příjemce důchodu zachoval potřebnou míru opatrnosti, která je dána spojením objektivního a subjektivního hlediska při předvídání způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem (srov. obdobně Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 183 – 184, a dále rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, čj. 8 As 34/2012 – 35).

[24] Pro posouzení rozumové a volní složky zavinění jsou tedy rozhodná odlišná kritéria. Žalovaná však došla k závěru o naplnění volní složky *de facto* pouze z existence složky vědomostní. Stěžovateli vytkla, že ač pobíral souběžně vdovecký a starobní důchod, neznal zákonnou úpravu vyplácení důchodů v souběhu. Pokud by stěžovatel tuto úpravu znal, věděl by, že důchod přijímá v nesprávné výši. Z této úvahy však vyplývá pouze naplnění vědomostní složky nevědomé nedbalosti, tj. že stěžovatel nevěděl, že přijímá důchod v nesprávné výši. K prokázání existence volní složky nevědomé nedbalosti bylo nezbytné věnovat pozornost tomu, zda stěžovatel zachoval potřebnou míru opatrnosti vzhledem ke svým osobním poměrům a konkrétním okolnostem případu, když předpokládal, že důchod pobírá v souladu s právem. Tím se však žalovaná vůbec nezabývala. Bez dalšího uzavřela, že stěžovatel pobíral vdovecký důchod, ačkoli mohl vědět, že mu nenáleží, a že „*pouze tato skutečnost stačí k naplnění podmínek hypotézy § 118a zákona.*“ Úvahu žalované podpořil i krajský soud, který rovněž odhlédl od konkrétních skutkových okolností případu a pouze konstatoval, že stěžovatel měl znát zákonnou úpravu souběhu důchodů, a musel tedy předpokládat, že mu vdovecký důchod nenáleží v plné výši. Krajský soud se také nevyjádřil k připsu Veřejného ochránce práv, který stěžovatel předložil soudu jako argument ve svůj prospěch.

[25] S takovým postupem nelze souhlasit, neboť nerozlišuje mezi odpovědností za nevědomou nedbalost a objektivní odpovědností, u které se zavinění vůbec nezkoumá. Zásada „*neznalost zákona neomlouvá*“ se uplatní shodně u obou typů odpovědnosti. To znamená, že odpovědná osoba se nemůže dovolávat neznalosti zákona ani při odpovědnosti objektivní, ani při odpovědnosti za nevědomou nedbalost. Odpovědnost za zavinění ve formě nevědomé nedbalosti se tak od odpovědnosti objektivní liší právě a pouze v tom, že ke vzniku odpovědnosti za nevědomou nedbalost musí být prokázáno, že příjemce důchodu vzhledem ke svým osobním poměrům a okolnostem případu nezachoval potřebnou míru opatrnosti, když předpokládal, že přijímáním důchodu neporušuje ani neohrožuje žádný zájem chráněný zákonem. U odpovědnosti objektivní není třeba takovou okolnost vůbec zkoumat.

[26] Stěžovateli ale nelze vytýkat, že by vzhledem ke konkrétním okolnostem případu nezachoval potřebnou míru opatrnosti. Ze správního spisu plyne, že v žádosti o vdovecký důchod výslovně uvedl, že pobírá starobní důchod od Vězeňské správy. Splnil tak svou oznamovací povinnost, neboť nezamlčel žádnou podstatnou skutečnost pro správnou výměru vdoveckého důchodu. Rovněž je důležité, že vdovecký důchod pobíral na základě pravomocného výměru vydaného příslušným správním orgánem. U správních rozhodnutí se uplatňuje zásada presumpce správnosti, podle níž se pravomocný správní akt považuje za zákonný a správný, dokud není autoritativně zrušen, a účinky případného zrušení se uplatní výhradně *ex nunc* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 As 79/2008 – 128).

[27] Výjimkou ze shora uvedeného by mohla být např. situace, kdy je vada důchodového výměru zřetelná na první pohled a rozeznatelná i běžným adresátem a vyměřený vdovecký důchod by byl kupř. zcela zjevně nepřiměřeně vysoký. Za takové situace by bylo možné uvažovat o tom, že stěžovatel mohl a měl chybu ve výměru důchodu rozeznat a že nezachoval potřebnou míru opatrnosti, pokud takto nepřiměřeně vysoký důchod přijímal. Při úvaze, zda bylo možné v konkrétním případě rozeznat nepřiměřenost vyměřeného důchodu, lze přitom předpokládat vědomost běžného příjemce

důchodu, že výše vdoveckého či vdovského důchodu nedosahuje plné výše příjmu zemřelého manžela či manželky. Taková úprava totiž platila na českém území dlouhodobě, jak stěžovatel správně poukázal (srov. § 47 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení v původním znění, dále § 31 zákona č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení v původním znění, či § 25 odst. 3 zákona č. 26/1929 Sb., o pensijním připojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách v původním znění).

[28] To, že vdovecký důchod je nižší než původní příjem zemřelé manželky, lze rozumně předpokládat i bez znalosti právní úpravy. Z hlediska ekonomického je účelem vdoveckého důchodu nahradit vdovci výpadek té části manželčina příjmu, která sloužila na úhradu společných potřeb domácnosti.

[29] Nelze však souhlasit s tvrzením, že by byl veřejně znám přesný algoritmus výpočtu vdoveckého důchodu, resp. algoritmus výpočtu vdoveckého důchodu v souběhu s vyšším důchodem. Nelze rozumně předpokládat, že běžný příjemce důchodu je schopen jednoduchou úvahou odhalit chybu v tomto odborném výpočtu. Pokud se za těchto okolností stěžovatel spolehl na profesionalitu správního orgánu při výpočtu vdoveckého důchodu, zachoval při přijímání důchodu potřebnou míru opatrnosti.

[30] Rovněž nelze dovodit vědomost stěžovatele o způsobu výpočtu vdoveckého důchodu v souběhu z toho, že ve formulářové žádosti o vdovecký důchod uvedl, že již pobírá starobní důchod. Mezi těmito dvěma fakty není žádná příčinná souvislost. Je skutečností, že stěžovatel jako starobní důchodce požádal o vdovecký důchod. To samo o sobě ještě neznamená, že mu muselo být známo, že v souběhu s vyšším starobním důchodem se vdovecký důchod vyplácí jen ve snížené částce, a jak konkrétně snížené částce, a že tedy nutně musel rozeznat nesprávnost rozhodnutí o vdoveckém důchodu. Přijetí argumentace krajského soudu v této části by nutně vždy muselo svědčit v neprospěch stěžovatele. Pokud by totiž stěžovatel v žádosti o vdovecký důchod neuvedl, že pobírá starobní důchod, mohla by být tato skutečnost hodnocena jako nesplnění jemu uložené povinnosti. Pokud tuto skutečnost uvedl, byla krajským soudem hodnocena jako fakt svědčící o jeho vědomosti o způsobu výpočtu vdoveckého důchodu. Ať by se tedy stěžovatel zachoval jakkoli, vždy by to pro něj mělo negativní důsledek. Takový výklad nelze připustit.

[31] V tomto případě rovněž nedošlo k souběhu a k následné úpravě výše vdoveckého důchodu až v průběhu jeho vyplácení. Stěžovatel pobíral starobní důchod již před podáním žádosti o vdovecký důchod. Nedošlo tedy k tomu, že by teprve v průběhu vyplácení vdoveckého důchodu nastal jeho souběh se starobním důchodem a k úpravě jeho výše. Stěžovateli byl tedy správním rozhodnutím stanoven vdovecký důchod v konkrétní výši, o němž mohl předpokládat, že je v souladu s právními předpisy.

[32] Stěžovatel také namítl, že na věc nelze aplikovat rozsudek citovaný krajským soudem, neuvedl však, který z citovaných rozsudků měl na mysli. Zmiňoval rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2013, čj. 3 Ads 95/2012 – 20. V tomto rozsudku se však Nejvyšší správní soud zabýval přeplatkem na sirotčím důchodu, nikoli nesplněním oznamovací povinnosti o přiznání vdoveckého důchodu, jak tvrdil stěžovatel. Rozsudek čj. 3 Ads 95/2012 – 20 nelze použít na projednávanou věc. Závěry uvedeného rozsudku totiž vycházely z jiných skutkových okolností. Příjemce sirotčího důchodu oznamoval

skutečnost vedoucí k zániku nároku na sirotčí důchod (uzavření pracovního poměru), a podle obsahu správního spisu si byl tohoto zániku vědom. Žalovaná na základě tohoto oznámení zastavila výplatu sirotčího důchodu a vyžádala od stěžovatele vrácení těch dávek, které mu byly vyplaceny po zániku nároku na sirotčí důchod. Žalovaná rozhodla o povinnosti vrátit přeplatek až čtyři měsíce po zániku nároku na sirotčí důchod. Toto prodlení nemohlo založit legitimní očekávání příjemce, že si může ponechat neprávem vyplacené dávky.

[33] V nyní projednávané věci žalovaná vypočetla vdovecký důchod nesprávně, ačkoli jí stěžovatel poskytl všechny podstatné informace. Poté stěžovateli vyplácela nesprávně vypočtený důchod po několik let, ačkoli jí bylo od počátku známo, že stěžovatel pobírá vdovecký důchod v souběhu s důchodem starobním. Požadovat za této situace vrácení přeplatku na důchodu by bylo v rozporu s principy dobré správy, zejména pak se zásadou ochrany legitimního očekávání, ochrany práv nabytých v dobré víře a zásadou presumpce správnosti pravomocných správních aktů.

[34] S poukazem na shora uvedené shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou, a proto zrušil napadený rozsudek. Zároveň Nejvyšší správní soud shledal, že již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí o námitkách. Nejvyšší správní soud proto zrušil i rozhodnutí žalované o námitkách a věc jí vrátil k dalšímu řízení [srov. § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 3 a 4 s. ř. s.].

[35] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a zároveň zrušil i rozhodnutí žalované, rozhodl také o náhradě nákladů řízení (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, čj. 1 As 61/2008 - 98).

[36] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce byl v celém řízení úspěšný, neboť dosáhl zrušení žalobou napadeného rozhodnutí, proto má podle § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Náklady řízení představuje v dané věci odměna zástupce, jeho hotové výdaje a daň z přidané hodnoty, neboť žalobcův advokát je plátcem této daně (srov. § 57 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud vyčíslil náklady řízení v souladu s vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb ve znění rozhodném ke dni podání kasační stížnosti (dále jen „advokátní tarif“). Odměna zástupce náleží za dva úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu v sazbě 1000 Kč za jeden úkon (srov. § 6, § 7 a § 9 advokátního tarifu), tj. celkem 2000 Kč + DPH 21 % ve výši 420 Kč. Náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu činí 300 Kč na jeden úkon právní služby, tj. celkem 600 Kč + DPH 21 % ve výši 126 Kč. Celkové náklady řízení včetně DPH tak činí 3146 Kč. Žalovaný neměl ve věci úspěch a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 18. června 2014

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu